פא: התודה היתה באה פרק שמיני מנחות

תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין.

ב) דהכי אמר הרי עלי תודה מן החולין ומתחייב הכל מן החולין וכי הדר ואמר לחמה מן המעשר לא מלא מן החולין תוך כדי דיבור דלא מצינא לנים שמאי דאמרי בגמ' גבי הריני נזיר מן הגרוגרות תפוס לשון ראשון אלא אפי' לנים הלכ דחסכינן ליה נדר ופתחו עמו לא דמי להכא דבעי למיהדר [1] ולא מצי מיהדר דאמירה לגבוה כמסיכתו לחדיוט ואמרינן נמי בפרק בתרא דנדרים (דף פז.) והלכתא תוך כדי דיבור כדיבור דמי תוך ממגדף ועבודת כוכבים ומקדש ומגרש וגבי תמורת עולה ותמורת שלמים מוכח בתמורה פרק כילד מעריכין (דף כה:) דבנמלך אפילו רבי יוסי מודה לאפי' תוך כדי דבור הרי זו תמורת עולה [2] (ושלמים נמי): **אמאי** כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין. פירש הא לא שייך הכא סוף מילתא נקט כדלעיל וי"ל דקשיא ליה דכי אמר הרי עלי לחמי תודה יביא תודה מן המעשר כמו האומר הרי עלי תודה מן המעשר ולחמה מן החולין: **מעמא** דאמר תודה הא לא אמר תודה לא. פירש מאי קשיא ליה אין [3] ה"ג דדווקא באומר הרי עלי תודה בלא לחם אבל אמר לחם בלא תודה לא קשיא לן מפרש דסוף מילתא נקט אבל אם פירש בהדיא לחם בלא תודה לא: [4] **(תודה)** היא ולחמה מן המעשר יביא יביא לא סגי דלא מייתי. יא] יש פי' שכתוב בהן וכי לא סגי דלא מייתי ללחם מן המעשר הא ולאי אם הביא לחם מן החולין תבא עליו ברכה וגרמא שזה טעות סופר שאין אדם יכול לישבע ובמדוייקים מלאתי וכי לא סגי דלא מייתי מכוייהו מן המעשר הא ולאי אם הביא שייסם מן החולין תבא עליו ברכה וכן פירש בקונטי' במתני' [5] וזה לשונו תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כמו שנדר וכגמרא מפרש דאפי' יביא לאו מוכח הוא דכ"ש אם הביא שייסם מן החולין דשפיר עבד אלא אם לא הביא קאמר: מיהו

תודה [1]עלי מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין תודה [2]מן המעשר ולחמה מן החולין יביא [3] [2]היא ולחמה מן המעשר יביא ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני: **גמ'** אמר רב הונא האומר [3]הרי עלי לחמי תודה מביא תודה ולחמה מאי טעמא מידע ידע האי גברא דלחם בלא תודה לא איקריב והאי תודה ולחמה קאמר והאי דקאמר לחמי תודה סוף מילתא נקט תנן תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמה שנדר [4] ואמאי כיון דאמר לחמה מן החולין יביא היא ולחמה מן החולין שאני התם דכיון דאמר תודה מן המעשר נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני אי הכי רישא דקתני תודה מן החולין ולחמה מן המעשר יביא היא ולחמה מן החולין הבא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה לפטור לחמו של פלוני הכי השתא בשלמא לחם למיפטר תודה אתי תודה למיפטר לחם מי אתיא ת"ש האומר [5]הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים כופין אותו ומביא תודה ולחמה זבח ונסכים [6]טעמא דאמר (ה) [6] אבל לא אמר תודה לא ה"ה אע"ג דלא אמר תודה ואידי דקא בעי למיתנא זבח בלא נסכים דלא מתני ליה נסכים בלא זבח תנא נמי תודה [7](ב) אמאי נדר ופתחו עמו הוא אמר חזקיה הא מני בית שמאי היא דאמרי תפוס לשון הראשון דתנן [8]הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה ב"ש אומרים נזיר ובית הלל אומרים [9]אינו נזיר רבי יוחנן אמר אפילו תימא בית הלל באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך לא הייתי נודר כך אלא כך ומאי כופין דקא בעי הדר ביה תא שמע האומר הרי עלי תודה בלא לחם וזבח בלא נסכים ואמרו לו הבא תודה ולחמה וזבח ונסכים ואומר אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר כופין אותו ואומר לו [10]שמור ושמעת בשלמא לחזקיה ניחא ליה אלא לר' יוחנן קשיא אמר לך ר' יוחנן הא ודאי ב"ש היא מאי שמור ושמעת אמר אביי שמור הבא תודה ושמעת הבא לחמה רבא אמר שמור הבא תודה ולחמה ושמעת שלא תהא רגיל לעשות כן (תודה) [1]היא ולחמה מן המעשר יביא יביא לא סגי דלא מייתי רב נחמן ורב חסדא אמרי רצה מביא לא רצה לא יביא [2] [3]ולא יביא מחיטי מעשר שני אלא ממעות מעשר שני רב נחמן ורב חסדא דאמרי תרוייהו לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני יביא יתיב רבי ירמיה קמיה דרבי זירא ויתיב וקאמר לא שנו אלא מחיטי מעשר שני אבל מחיטין הלקוחות [4]במעות מעשר שני יביא א"ל רבי אתה אומר כן אני אומר אפי' מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני לא יביא ואימא טעמא דידי ואימא טעמא דידך אימא טעמא דידך תודה מהיכא קא ילפת לה משלמים

ושלמים

לתודתו: אכל ממעות מעשר שני מביא תודה ולחמה: **אני אומר אפילו** [5] **בחיטין הלקוחין** [6] **ממעשר שני לא יביא. מהיכא ילפת לה.** לתודה [6] דאינה מביאה [7] מחיטי מעשר שני: **משלמים.** שבאין ממעשר שני ותודה איקרי שלמים דכתיב ובאר זבח תודת שלמיו (ויקרא ז):

רש"י כת"י

ואם אמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר. מעשר שני: **יביא היא ולחמה מן החולין.** דלחם שייך כתר תודה דכיון דאמר הרי עלי תודה מן החולין ולחמה מן המעשר לאו כלום הוא: **תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא תודה היא ולחמה מן המעשר יביא.** וה"פ תודה מן המעשר ולחמה מן החולין יביא כמו שנדר אם אמר תודה היא ולחמה מן המעשר יביא כמו [יביא] שייסם מן החולין דשפיר עבד אלא [אם לא] קאמר: **ולא יביא.** הלחם: **מחיטי מעשר שני.** עצמו. מפרש טעמא דגמרא: **גמ' סוף מילתא נקט.** כיון לגדול תודה תחילה ואח"כ לחם: **כיון דאמר לחמה מן החולין.** ומא נמי סוף מילתא נקט ויביא הכל מן החולין: **נעשה כאומר תודתו של פלוני.** דאיכא מבית אלא לחם לא כ"ש משמע הרי עלי [לחם] מן החולין לפטור תודת מעשר: **יביא היא ולחמה מן החולין.** וחייב ליה בתודה ולחמה אמאי נימא נמי נעשה כאומר הרי עלי תודה בלא לחם לפטור לחמו של מעשר: **הכי השתא** כו'. דקיימא לן [ב.] לחם בלא תודה ואין תודה בלא לחם: **אכל לא אמר תודה.** אלא לחם לא מייתי מידי דאתודה לא שייכא כלומר: **הלא מפני ליה נסכים בלא זבח.** דלא הוי מני למתני נסכים בלא זבח כופין אותו שיביא זבח אדם להתנדב יין בפני עצמו כדמתרגמינן כפ' המנחות [1] מנא נמי תודה: **אמאי.** כופין אותו להביא תודה ולחמה: **נדר ופתחו עמו הוא.** עם הנדר פתח בחרטה כיון דאמר כתוב כדי דבור בלא לחם ודאי מוחר בו מן התודה ויודע הוא דאין תודה בלא לחם וכן זבח בלא נסכים ולא בעי לאתויי מידי: **תפוס לשון ראשון.** וכיון דאמר עלי תודה מיד נתחייב בתודה ולחמה: **הריני נזיר מן הדבלה ומן הגרוגרות.** ואין מירות אלא מן היין: **כ"ש אומרים הרי זה נזיר.** דתפוס לשון ראשון וכיון דאמר הריני [2] סתם מירות מיין משמע: **וכ"ש אומרים אין זה נזיר.** דנדר ופתחו עמו הוא: **אפי' תימא.** הך כריתא דקתני כופין אותו: **בשאמר אילו הייתי יודע שאין נודרין כך.** תודה בלא לחם: **לא הייתי נודר כך אלא.** תודה ולחמה דהשתא ליכא למימר דלשום חרטה קאמר: **ומאי כופין.** אותו כיון דדעתו להביא את הכל: **דקא כעי למהדר ביה.** אחר שאמר לו דבר זה: **ואומר אילו הייתי (נודר) [יודע] שכן.** שסופי להביא שייסם לא הייתי נודר כלום: **שמור ושמעת.** מפרש לקמן: **בשלמא לחזקיה.** הא נמי איכא לאוקמי ככ"ש: **אלא לר' יוחנן.** מה איכא בהאי תיקונא כל"ש הא בהדיא קאמר דלא היה בדעתו בהאי תיקונא כל"ש הא בהדיא קאמר דלא היה בדעתו להביא שייסם: **דעשה כך.** לנדור תודה בלא לחם: וסדרך **יביא.** כתמי': **לא סני דלא מייתי.** לחם מן המעשר בתמי'. הא ודאי אם הביא לחם מן החולין תע"כ: **הלקוחות.** מיריבלים ממעות מעשר שני לשום מלילת מעשר שני ויביא: **אפי' מחיטין הלקוחות ממעות מעשר שני.** קודם לכן לשם מעשר שני לא יביא ומתמי' דקתני אלא ממעות מעשר שני שיקח מיטין לשם תודה ממעות מעשר שני ויביא: **מהיכא ילפת לה.** לתודה דיכול להביא ממעות מעשר שני: **משלמים.** דרמתמא קראה לתודה שלמים דכתיב [3] תודת שלמיו מה שלמים באים ממעשר אף תודה באה מן המעשר אם יראה:

מסורת הש"ס

ב) כמה שנדר ליתא בכ"י. ג) כ"ל טעמא דאמר תודה אכל כו'. ד) [נקמן קג.] [נקמן קג.]. ה) [נקמן קג.] מיר ט.. ו) פיסקא היא. ז"ק. ז) פיסקא היא. ז"ק. ח) ל"ל ותמה. ז"ק. ט) ל"ל מנה היא לגמ' כו'. ז"ק. ע) ל"ל מנה מתחתי. ז"ק. י) ל"ל להביא אף מן המעשר ולהקר כו'. ז"ק. כ) ל"ל נתחייב מיד כדי דיבור ולאפי' כו'. ז"ק. ל) ל"ל אמר ז"ק. מ) ל"ל ס"ש אומרים מיר אע"פ כו'. ז"ק. נ) ל"ל ותמה. ז"ק. ס) ל"ל סביה נדר הכון. ז"ק. ע) ל"ל מחיטין הלקוחין ממעשר שני לשון ראשון. ז"ק. פ) נקמן קד.. ק) [נדל"ל הריני מיר]. ר) [תוקלת זן]. ש) ל"ל מי אמר ז"ק. ת) [מהרש"ק מ"ש]. ת) ז"ק מ"ו [ומרוץ לשתמל מדיבור הא ולחמה. כ) ולהמה כמיכ"ש שלמיהו כמתני' ומיהו כגמ' משמע כמיכ"ש ד"ה לא סני ס"ש [עי' כרש"י כ"ו].

תורה אור השלם

1. שמר ושמעת את כל הדברים האלה אשר אנכי מצוך למען יטב לך ולבניך אחריך עד עולם כי תעשה הטוב והישר בעיני יי אלהיך: דברים יב כח

הגהות הב"ח

(א) גמ' טעמא דאמר תודה אכל: (ב) שם ואמאי נדר: (ג) רש"י ד"ה הבא נמי ומי' של פלוני דבתר הכי שנדר להניח מן המעשר ולהדוי בחולין שנדר נרש"ל: (ד) ד"ה לא מתני ליה דכי וכו' אין סימן: (ה) ד"ה נדר וכו' נדרו ענין אמר כל"ל ומיהת כ"ש נמתק: (ו) ד"ה ומאי כופין הכי כלתי ומאי דקתני דאמר ומשני להכי סיפין:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה תודה ובו' ולא בצי מיהדר. עיין לקמן קנ ע"ב תד"ה הא מני:

שיטה מקובצת

א) יביא תודה היא: ב) דאמר תודה אבל לא אמר תודה לא. וא"ת מאי פריך דלמא ה"ק אבל לא אמר תודה אלא אמר לחם בלא תודה לא. אבל סיפא דאמר הרי עלי לחם מתמא לעולם אימא לך דמביא תודה ולחמה וי"ל דלמאי דמפרש לה בסמוך בב"ה ובאומר אילו הייתי יודע ניחא דכיון דאמר אילו הייתי יודע הרי הוא כאילו אמר הרי הוא עלי לחמי תודה מתמא: ג) יביא: ולא יביא: והוא עיון במתני': ד) הלקוחות ממעות וכן צ"ל לקמן: ה) ויעיקר פצוה הוא לבא בני והוא לא הביא זבח: ו) נדרו אמר בלא לחם: ז) כ"ש סברי אע"פ שאמר מין וכיון שאינן בנזירות: ח) הלקוחין ממעות מעשר שני: ט) מחיטים הלקוחות ממעות מעשר שני: י) הכי גמי אמר מהרי"ם דלמה דאמרינן בסמוך דאומר אילו הייתי יודע ניחא דהכי נמי אם אמר הרי עלי לחם בלא תודה הוי ליה למימר דכופין: יא) יש פירוש רש"י שכתוב בהן דעל תודה מן המעשר ולחמה מן החולין הוא דפריך ולא סני דלא מייתי לחמה מן המעשר ולא נהירא דמאי פריך דאדרבה יביא משמע כמו שאמר לך נראה דפריך מן ההודה דמשמע יביא כמו שאמר:

עין משפט נר מצוה

לו א מיי' פט"ז מהלכות מעה"ק הלכה טז:
לז ב ג מיי' שם הלכה ז:
לח ד מיי' שם פי"ז הלכה יא:
לט ה מיי' שם הלכה י:
מ ו מיי' פי"ח מהל' נזירות הלכה י:

מוסף רש"י

הריני נזיר מן הגרוגרות ומן הדבלה. גרוגרות ודבלה לא שייכא כלו מירות (לקמן קג ב). הריני נזיר מן הגרוגרות וכו' בש"א נזיר. דכיון דאמר הרי מיר חל עליה נזירות וכי הדר ואמר מן הגרוגרות ומן הדבלה לא אמר כלום ובה"א אינו נזיר. דכיון דאמר מן הגרוגרות לא שייך שום מירות גרוגרות ודבלה. (מיר ס.).

רבינו גרשום

תודה מן החולין ולחמה מן המעשר כיון דעיקר תודה נתנדב מן החולין יביא הכל מן החולין: תודה מן המעשר שני ולחמה מן החולין יביא. כשאמר: כיון דאמר תודה מן המעשר בפירוש האי דקאמר כתר הכי ולחמה נעשה כאומר הרי עלי לחם לפטור תודתו של פלוני באי זה ענין שנדבה מביא לחמה מן החולין אי הכי ברישא נמי נימא לפטור לחמו של פלוני באיזה ענין שנדב בענין מן החולין כיון מן המעשר אבל בעלמא אמרינן סוף מילתא נקט: אבל לא אמר תודה. אלא לחם אין כופין אותו להביא בלא תודה: ואידי רבעא למתנא זבח דכופין אותו דלא מיתני ליה איפכא כי אמר נסכים בלא זבח דאין כופין דאדם יכול להתנדב נסכים בלא זבח. וכיון דתנא זבח בלא נסכים תנא נמי תודה בלא לחם. והוא הדין דאמר אפכא כופין דסוף מילתא נקט: ואמאי כופין נדר ופתחו עמו. כלומר יכול לומר אני הייתי סבור שהייתי יכול להביא תודה בלא לחם ועכשו שאיני יכול אהא פטור: ופתחו עמו. כפר פתחון פה: תפוס לשון ראשון וכיון דאמר תודה איתיהי בתודה ולחמה. ב"ש אומרים נזיר אע"ג דאמר נרוגרות ודבש דאינן בנזירות כיון דאמר הריני נזיר הרי נזיר נמור: אפי' תימא ב"ה ואמאי אינו נדר ופתחו עמו באומר אילו הייתי יודע שאין נודרין בכך לא הייתי נודר אלא כך כראי: ומאי כופין אותו דקאמר הא בעי להביא כראי: (אי) דקא הדר ביה. דאמר הוא הואיל ולא נדרתי כהוגן אני מביא כופין אותו כיון שגלה דעתו שרצונו היה לדור כראי: אלא לר' יוחנן קשיא דהכי ודאי נדר ופתחו עמו הוא דקאמר לא הייתי נודר כלל ואמאי כופין אמר לך הא ודאי ב"ש היא: היא ולחמה מן המעשרות יביא כן כמו שנדר. יביא לא סניא דלא יביא כאן בתומה קאמר. כלומר יביא מן המעשר ולא מן החולין אי מייתי מן החולין תבוא עליו ברכה: רצה יביא מן המעשר רצה לא יביא מן המעשר אלא מן החולין: אני אומר אפי' מחטין הלקוחות במעות מעשר שני לא יביא שהן כחיטי מעשר אלא בחיטין הלקוחות במעות מעשר שני לשם תודה יביא: אימא טעמא דידך מהיכא קא ילפת לה התודה דיכול להביא מחיטין הלקוחות במעות מעשר שני משלמים והודה איקרי שלמים דכתב ובשר זבח תודת שלמיו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com